

TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN

Euroopan tilintarkastustuomioistuin vastaa Euroopan unionin taloudenpidon tarkastamisesta. EU:n ulkoisena tarkastajana se osaltaan kehittää unionin varainhoitoa ja toimii sen kansalaisten taloudellisten etujen riippumattomana valvojana.

OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 285–287 artikla

RAKENNE

A. Jäsenet

1. Jäsenten määrä

Tilintarkastustuomioistuimessa on yksi jäsen kustakin jäsenvaltiosta (Nizzan sopimuksella virallistettiin siihen asti käytössä ollut menettely) eli tällä hetkellä 27 jäsentä.

2. Kelpoisuusvaatimukset

Jäseniltä vaaditaan seuraavaa:

- he kuuluvat tai ovat kuuluneet kotimaassaan ulkopuolisiin tilintarkastuselimiin taikka ovat erityisen päteviä tähän tehtävään
- heidän riippumattomuutensa on kiistaton.

3. Nimittämismenettely

Neuvosto nimittää tilintarkastustuomioistuimen jäsenet

- määräenemmistöllä
- kunkin jäsenvaltion oman suosituksen perusteella
- Euroopan parlamenttia kuultuaan.

B. Toimikausi

1. Kesto

Jäsenten toimikausi on kuusi vuotta, ja sama henkilö voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

2. Asema

Jäsenillä on samat erioikeudet ja vapaudet kuin Euroopan unionin tuomioistuimen tuomareilla.

3. Tehtävät

Jäsenten on hoidettava tehtäväänsä täysin riippumattomina. Tämä merkitsee, että

- he eivät saa pyytää eivätkä ottaa ohjeita miltään ulkopuoliselta taholta
- heidän on pidätyttävä kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtävänsä kanssa
- he eivät saa harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa
- unionin tuomioistuin voi erottaa heidät, jos he eivät noudata näitä ehtoja.

C. Organisaatio

Kollegio valitsee jäsentensä keskuudesta presidentin kolmen vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uusia.

Tilintarkastustuomioistuin on jakautunut viiteen jaostoon, joista kukin vastaa tietyistä meno- ja tuloaloista.

- I jaosto: Luonnonvarojen kestävä käyttö
- II jaosto: Yhteenkuuluvuutta, kasvua ja osallisuutta tukevat investoinnit
- III jaosto: Ulkoiset toimet, turvallisuus ja oikeus
- IV jaosto: Markkinoiden sääntely ja kilpailukykyinen talous
- V jaosto: Unionin rahoitus ja hallinto

Jokaisella jaostolla on kaksi vastuualuetta: ensimmäinen liittyy erityiskertomusten, erityisvuosikertomusten ja lausuntojen hyväksymiseen ja toinen liittyy huomautusluonnosten laatimiseen EU:n yleistä talousarviota ja Euroopan kehitysrahastoa koskevia vuosikertomuksia varten sekä lausuntoluonnosten laatimiseen tilintarkastustuomioistuimen kollegion hyväksyttäväksi.

Tilintarkastustuomioistuimella on noin 900 työntekijää, ja sen toimipaikka on Luxemburgissa.

TOIMIVALTA

A. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastukset

1. Vastuuala

Tilintarkastustuomioistuimen toimivaltaan kuuluu unionin ja sen elinten kaikkia tuloja ja menoja koskevien tilien tarkastaminen. Tarkastusten tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus seuraavista:

- unionin tilien luotettavuus (tilintarkastus)
- tilien perustana olevien toimien laillisuus ja sääntöjenmukaisuus (säännönmukaisuuden tarkastus)
- varainhoidon moitteettomuus (tuloksellisuuden tarkastus).

2. Tarkastusmenetelmät

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastustoiminta on jatkuvaa, ja tarkastus voidaan toimittaa ennen varainhoitovuoden tilinpäätöstä. Tarkastus toimitetaan asiakirjojen perusteella ja tarvittaessa

- unionin toimielinten ja virastojen toimitiloissa
- unionin puolesta sen tuloja tai menoja hoitavien elinten tai laitosten toimitiloissa
- unionin talousarviosta tuloja saavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden toimitiloissa.

Jäsenvaltioissa tarkastus toimitetaan yhdessä kansallisten ylimpien tarkastuselinten kanssa. Tarkastuskohteiden on annettava tilintarkastustuomioistuimelle sen pyynnöstä kaikki asiakirjat ja tiedot, jotka tämä katsoo tarpeellisiksi.

Tilintarkastustuomioistuimella ei ole tutkintavaltuuksia. Siksi se raportoi Euroopan petostentorjuntavirastolle (OLAF) tapauksista, joihin liittyy petoksia tai korruptiota, ja OLAF tutkii tällaiset tapaukset.

3. Tarkastuskertomukset

Tarkastusten jälkeen tilintarkastustuomioistuin julkaisee

- vuosikertomukset unionin talousarvion ja Euroopan kehitysrahaston toteuttamisesta sekä niitä koskevan tarkastuslausuman
- erityisvuosikertomukset unionin virastoista, erilliselimitystä ja yhteisyrityksistä
- erityiskertomuksia kiinnostavista aiheista, etenkin moitteettomaan varainhoitoon liittyvistä seikoista ja varainkäytön tietyistä osa-alueista tai politiikanaloista
- katsauksia, joissa käsitellään toimintapolitiikkoihin ja hallintointiin liittyviä aihealueita monenlaisista näkökulmista, analysoidaan tarkastamatta olevia alueita tai asioita tai luodaan tietopohja tietyistä aiheista varten (syyskuuhun 2019 asti katsaukset luokiteltiin muun muassa yleiskatsauksiin, aihekohtaisiin katsauksiin ja nopeisiin tilannearvioihin).

B. Lausunnonantotoimivalta

Muut toimielimet voivat SEUT:n 287 artiklan 4 kohdan mukaisesti pyytää tilintarkastustuomioistuimelta lausuntoa, kun ne katsovat sen tarpeelliseksi. Tilintarkastustuomioistuimen lausunto on pakollinen, kun neuvosto

- antaa varainhoitosääntöjä, joissa vahvistetaan talousarvion laatimista ja toteuttamista sekä tilinpäätöksen esittämistä ja tilintarkastusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt
- vahvistaa yksityiskohtaiset säännöt ja menettelyt, joita noudattaen unionin omat varat annetaan komission käyttöön
- antaa sääntöjä varainhoidon valvojien, tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien toiminnasta
- hyväksyy petostentorjuntatoimia.

TARKASTUSLAUSUMA JA VIRHETASO

Vuonna 2018 tarkastajat antoivat EU:n tilien luotettavuudesta puhtaan tarkastuslausunnon eli hyväksyivät tilit, kuten on tapahtunut joka vuosi vuodesta 2007 lähtien. Vuonna 2018 (kuten vuonna 2017) tulojen virhetaso ei ollut olennainen.

Myöskään merkittävässä osassa vuoden 2018 menoista virhetaso ei ollut olennainen. Niinpä tilintarkastustuomioistuin antoi kolmantena vuotena peräkkäin varauman sisältävän lausunnon (ei siis kielteistä lausuntoa) tilien perustana olevien maksujen sääntöjenmukaisuudesta (kolmannen kerran sen jälkeen, kun tilintarkastustuomioistuin alkoi antaa vuotuisia tarkastuslausumia vuonna 1994). Kaiken kaikkiaan viimeisten kymmenen vuoden aikana on tapahtunut selvää parannusta. Vuosien 2006 ja 2011 välisenä aikana komissio onnistui parantamaan varainhoitoa siten, että vuonna 2006 maksujen virhetaso oli 7 prosenttia ja vuonna 2011 se oli enää 3,9 prosenttia. Virhetaso nousi 4,8 prosenttiin vuonna 2012 mutta on laskenut sen jälkeen joka vuosi: 4,7 prosenttiin vuonna 2013, 4,4 prosenttiin vuonna 2014, 3,8 prosenttiin vuonna 2015, 3,1 prosenttiin vuonna 2016, 2,4 prosenttiin vuonna 2017 ja siitä hivenen ylöspäin eli 2,6 prosenttiin vuonna 2018.

Tilintarkastustuomioistuin totesi vuoden 2018 vuosikertomuksessaan, että tiettyjä ongelmia esiintyy yhä etenkin silloin, kun EU:n talousarviosta suoritetaan maksuja edunsaajille näiden ilmoittamien aiempien kulujen perusteella, ja että näihin kuluihin sovellettavat säännöt voivat olla monimutkaisia. Vuosien 2014–2020 monivuotisen rahoituskehityksen voimassaoloajan lähestyessä loppuaan tilintarkastustuomioistuin myös korosti, että rakenne- ja investointirahastojen alhainen käyttöaste voi luoda maksutarpeisiin liittyviä paineita uuden monivuotisen rahoituskehityksen alkuvaiheessa. EU:n talousarvion tuella annetuista takauksista aiheutuva vastuu on 92,8 miljardia euroa, mikä myös kasvattaa EU:n talousarvioon kohdistuvaa riskiä. Seuraavassa monivuotisessa rahoituskehityksessä on paneuduttava näihin molempiin asioihin.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Tilintarkastustuomioistuin perustettiin vuonna 1977 Euroopan parlamentin aloitteesta, ja siitä tuli unionin toimielin vuonna 1993. Tilintarkastustuomioistuin on alusta lähtien avustanut parlamenttia ja neuvostoa talousarvion toteuttamisen valvonnassa. Vuosikertomukset ja erityiskertomukset muodostavat parlamentin vuotuisen vastuuvapausmenettelyn perustan.

Tilintarkastustuomioistuimen jäseniä kutsutaan esittelemään sen kertomuksia parlamentin talousarvion valvontavaliokunnan ja eri aloista vastaavien valiokuntien kokouksiin ja vastaamaan parlamentin jäsenten kysymyksiin. Tilintarkastustuomioistuin ja parlamentin talousarvion valvontavaliokunta järjestävät vuosittain useita kokouksia, joissa valiokunnan jäsenet keskustelevat tilintarkastustuomioistuimen jäsenten kanssa muun muassa poliittisista painopisteistä, tilintarkastustuomioistuimen vuotuisesta työohjelmasta ja yhteistyön yksityiskohtaisista järjestelyistä. Tilintarkastustuomioistuimen presidentti saapuu kerran vuodessa parlamentin valiokuntien puheenjohtajakokouksen kokoukseen esittelemään tilintarkastustuomioistuimen vuotuisen työohjelman. Hän myös pyytää kaikkia

valiokuntia esittämään ehdotuksia seuraavaa työohjelmaa varten. Lisäksi parlamentti antaa näihin kysymyksiin liittyviä ehdotuksia tilintarkastustuomioistuinta koskevassa vuotuisessa vastuuvapauspäätöslauselmassaan.

Talousarvion valvontavaliokunta kuulee tilintarkastustuomioistuimen jäsen ehdokkaita. Tilintarkastustuomioistuimen asiantuntemuksesta on apua parlamentin jäsenille myös varainhoitoa koskevan lainsäädännön laatimisessa.

Michaela FRANKE / Rudolfs Verdins
05/2020

